



# TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

25. marec, 2022

št. 12/2022



UVODNIK

---

DOGODKI

---

INTERVJU

---

POEZIJA

---

ZA MIR

---

MEDNARODNI PEN

---



## POEZIJA– KLIC K ČLOVEČNOSTI

Govoriti o človečnosti, ko okoli nas razsaja brezmejno zlo vojne, se zdi glas vpijočega v puščavi. Dogodek, ki smo ga skupaj z Inštitutom za razvoj vključujoče družbe gostili v Slovenskem PEN-u v sredo, je globoko ganila osebna izpoved gospe dr. Anice Mikuž Kos, ki je kot osemletna deklica preživljala begunstvo in vojno v II. svetovni vojni. »Tudi v vojni je treba misliti na dobro, ne na zlo, ki nas obdaja,« je bil njen zaključek. In še, da ona ni »zlopamtilo«, temveč »dobropamtilo«. Tema je bila posvečena ženskam v prizadevanjih za mir in njihovi vlogi v vojni.

Kaj imata skupnega poezija in ženska?

Ob posnetkih vojne, ki jih spremljamo na novicah vsak dan, se nehote sprašujem, kakšna je vloga poezije in ali lahko lepota kdaj prevpije strahote, katerim smo z besedami pesnika neme priče. Naj res v vojni muze molčijo? Naš prvi predsednik Oton Župančič je kulturni molk presekal s pesmijo *Veš*, poet svoj dolg. V eni od epizod spletnih pogovorov *Dialogi o vojni*, ki jih v zadnjih tednih pripravlja Ukrajinski PEN, je Miroslav Marinovič, vice-rector Ukrajinske katoliške univerze dejal, da se v težkih trenutkih Ukrajinci zatekajo k verzom Tarasa Grigorijeviča Ševčenka. Naši partizani so si med drugo vojno dajali pogum z verzi Franceta Prešerna. Pesniki in pesnice tudi v tem trenutku pišejo verze, s katerimi izpovedujejo (ne)moč pred orožjem, svojo bol in sočutje. Čudovito jih je brati in težko, s cmokom v grlu, včasih beseda boli do solz. Pesnice in pesniki z verzi izrazijo tisto, za kar ni več besed, ustvarijo vmesni prostor med dojemanjem in pomenom, prostor, kjer je doma lepota.

Zato moramo govoriti o poeziji in moramo govoriti o človečnosti. Ali naj pred ekrani, ki oddajajo vojne zločine in njihovo opustošenje žitnice Evrope, umolkne človečnost in čaka, da bo dialog spet mogoč? Naj se muze skrijejo v grozo in utihnejo? Se bo lepota poezije utopila v grozodejstvih populističnih režimov, ki podpihujejo sovražni govor in za svoje interese prekoračijo vse rubikone tega sveta, kot je to storil ruski predsednik? Menim, da sta lepota poezije in človeška dobrotta najbolj pomembna ravno v najhujših trenutkih našega bivanja. Mogoče ste drugačnega mnenja ali bi lahko vsebino obogatili z vašim znanjem in razmišljanjem. Napišite. Tednik je prostor dialoga in urednica Maja Ferjančič bo objavila vaše prispevke.

Poezija je dialog, je pogovor med pesnikom/pesnico in mano, najlepši, kar jih zmore človek. Nekoč se bo tudi življenje ukrajinskih in ruskih pesnikov spet prepletlo v lepoti in želji po sobivanju. Objela se bosta na policah knjižnic in v umu ljudi spet Ševčenko in Dostojevski, ki bi ga nekateri radi kar izbrisali iz svetovnega Parnasa, ker slučajno sto let kasneje Rusiji vladajo vojni zločinci. Za tisti dan in za tisti objem je treba upati in živeti v verzih in v književnosti.

Poezija je kot mati, v objem katere se v vseh obdobjih življenja vračamo, jo ljubimo in sprejemamo njene nežnosti.

In še vprašanje, kaj imata ženska in poezija skupnega.

Melem, melem, melem... Ženska in poezija, ki je v slovenščini in mnogih jezikih samostalnik ženskega spola, povezujeta, sta most med narodi in generacijami.

Vabljeni, da se odzovete pobudam za pomoč Ukrajini ter se udeležite literarnih dogodkov, predvsem pa vabljeni, da napišete prispevek za zbornik *Blejskega srečanja*. Rok za oddajo je 10. april.

De la musique avant toute chose!

Tanja Tuma, predsednica Slovenskega centra PEN

## VERSOPOLIS V PODPORO MIRNI REŠITVI - POZIV K PRISPEVKOM

V Versopolisu želimo izraziti popolno podporo prebivalcem Ukrajine in čimprejšnji mirni rešitvi.

Solidarni smo z vsemi, ki jih je vojna prizadela, pa naj gre za milijone ljudi, ki so zapustili državo, milijone ljudi, ki so ostali v državi, tisoče ljudi, ki so se pridružili vojski, družine žrtev in tiste, katerih glas razuma je bil zatrt zaradi nesprejemljivih političnih interesov v regiji.

Zato bo Versopolis v prihodnjih dneh postal platforma za takšne glasove razuma. Gostili bomo pogovore, komentarje, videoposnetke, fotoreportaže ter poročila, ki jih bodo pripravili kulturni delavci, pisatelji, pesniki, prevajalci in novinarji iz regije.

Verjamemo v to, v kar verjamejo številni Ukrajinci, Belorusi in Rusi: kulturni molk ni rešitev. Ne v času miru, zlasti pa ne v času vojne.

Zato pri Versopolisu vabimo pisatelje, novinarje, prevajalce, mislece, akademike in druge, ki jih je vojna neposredno ali posredno prizadela, da prispevajo besedila katere koli zvrsti, videoreportaže, bloge ali fotografije, ki odražajo njihovo izkušnjo ali posledice ruske invazije na Ukrajino.

Svoje prispevke lahko pošljete na naslov: [sinanovi.muani@gmail.com](mailto:sinanovi.muani@gmail.com)

[VEČ](#)

## RAZPIS ZA SONČNICE 2022

Vabilo pesnicam in pesnikom

Tudi v letu 2022 bomo v knjižni zbirki »Sončnica, vsa nora od svetlobe« izdali 5 izvirnih, še neobjavljenih pesniških zbirk, napisanih v slovenščini, zato vas lepo vabimo k sodelovanju.

Kaj: izvirna, še neobjavljena pesniška zbirka, napisana v slovenskem jeziku

Kdaj: do 30. junij 2022

Kam: [hisa-poezije@poetikon.si](mailto:hisa-poezije@poetikon.si) / Zadeva: Razpis Sončnice 2022

Kako: format word

Priloge: kratek življenjepis avtorja (do 150 besed)

Izbor za leto 2022 bodo naredili Ivan Dobnik, Zoran Pevec, Cvetka Bevc, Marcello Potocco in Dejan Koban in sicer po načelu, da vsak po svoji presoji izbere in predlaga za izdajo eno pesniško zbirko.

Razpis ni anonimen, zato prosimo, da v dokumentu ali prilogi pošljete tudi kratek življenjepis s svojimi podatki.

Izbor bo objavljen v septembru 2022. Izbrane pesniške zbirke bodo izšle oktobra 2022 v 200 izvodih. Za to izdajo avtor ne prejme avtorskega honorarja, obdrži pa vse pravice in prejme 20 izvodov knjige.

[VEČ](#)



**Stories are wings that help you soar every day**  
RICHARD VAN CAMP  
ILLUSTRATIONS BY JULIE FLETT

**Je dolga, dolga prašna pot\***

Solidarnostni recital mladinskih književnikov za otroke in mlade iz Ukrajine

**Torek, 29. marca, ob 17. uri**

na vrtu Društva slovenskih pisateljev  
(v primeru slabega vremena v prostorih društva, Tomšičeva 12, Ljubljana)  
z neposrednim prenosom na Facebook strani DSP

**Nastopajoči:**

**Jana Bauer, Mateja Gomboc, Aksinja Kermauner, Nataša Konc Lorenzutti, Majda Koren, Zlatko Kraljič, Marko Kravos, Nina Mav Hrovat, Maša Ogrizek, Matjaž Pikalo, Sebastijan Pregelj, Andrej Rozman Roza, Cvetka Sokolov, Anja Štefan, Peter Svetina, Janja Vidmar** in kitarist **Anton Lorenzutti**.

Dogodek združujemo s praznovanjem 2. aprila, mednarodnega dneva knjig za otroke. Namenjen je tudi zbiranju prostovoljnih prispevkov. Ti bodo nakazani eni izmed humanitarnih organizacij, ki pošiljajo pomoč na prizadeta območja in v begunske centre. Donirate lahko neposredno na dogodku ali na TRR Društva slovenskih pisateljev, odprt pri NLB: SI56 0201 0001 0240 25, namen nakazila - **DONACIJA RECITAL**.

Recital organizira Sekcija za otroško in mladinsko književnost pri Društvu slovenskih pisateljev v sodelovanju s Slovenskim centrom PEN, Slovensko sekcijo IBBY, Društvom Bralna značka Slovenije

Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku

*Branje je svoboda. Branje je dih. Branje ti odpre nov pogled na naš svet in te povabi v svetove, od koder sploh nočeš oditi. Branje tvojemu duhu ponudi priložnost za sanje. Pravijo, da so knjige prijateljice za vse življenje, strinjam se s tem. Ti kot popolno veselje rasteš le z branjem. Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku, zato poišči knjige, ki nagovarjajo tvojega duha, srce, um. Zgodbe so lek. Zdravijo. Tolažijo. Navdihujejo. Učijo. Blaženi, ki pripovedujejo in ki berejo in ki poslušajo. Blažene knjige. Lek so za boljši, svetlejši svet. Mahst cho. Najlepša hvala.*

Poslanica Richarda Van Campa ob mednarodnem dnevu knjig za otroke 2022, ki ga sponzorira Kanadska sekcija IBBY. Prevedla Katja Zakrajšek. Avtorica podobe je Julie Flett.

## JE DOLGA, DOLGA PRAŠNA POT

Pozdravljamo angažiranost slovenskih književnikov in književnic pri pomoči ukrajinskim beguncem v teh hudih časih in vas vabimo, da pridete na dogodek

....

Z veseljem smo tudi posredovali kontakte naših kolegov v Ukrajini, ko sta se Javna agencija za knjigo in njen direktor dr. Dimitrij Rupel odločila, da za ukrajinske otroke, ki so našli zatočišče v Sloveniji, kupita otroške knjige in jim tako podarita košček doma.

## SVETOVNI DAN POEZIJE 2022

V letošnji poslanici so pri UNESCO zapisali, da poezija odpira vrata drugim, bogati dialog, spodbuja napredek in je v nemirnih časih potrebna bolj kot kdajkoli prej.

[VIDEO](#)

**Penovci: "Gre za brezsrarni in neprikriti politični udar na javno RTV"**

Izrazi podpore zaposlenim in nasprotovanja političnemu prilaščanju RTV tudi od Večera

Člani in članice Slovenskega centra PEN so v izjavi zapisali, da so "zgroženi in ogorčeni ob vsem vidnem in brezsrarnem prilaščanju RTVS, ki ga izvaja trenutna vladna koalicija oziroma predvsem največja vladna stranka".

[RTV](#)



### BRANJE ZA MIR

V petek, 18. marca, smo ujeli utrinek z Mirinega branja za mir, ki je potekalo v Centru za poezijo Tomaža Šalamuna.



### FRANKOFONSKA OSEBNOST UP LETA 2022

V torek, 22. marca, se je odvilo srečanje s prof. ddr. Metko Zupančič v okviru dogodka Frankofonije. Intervju s profesorico so izpeljale študentke 2. in 3. letnika študijskega programa Medkulturno jezikovno posredovanje.

Prof. ddr. Metka Zupančič - frankofonka, profesorica, pisateljica in umetnica - je po diplomi iz francoskega jezika s književnostjo in primerjalne književnosti doktorirala na Univerzi v Strasbourgu, nato pa še na Filozofski fakulteti v Zagrebu. Več kot 30 let je delovala in predavala na različnih univerzah v Združenih državah Amerike in Kanadi. Ukvarja se z mitologijo v sodobni francoski in frankofonski književnosti, v kar vključuje frankofonsko feministično prozo, modernizem v francosko govoreči Kanadi in francoski novi roman. Trenutno predava na Oddelku za uporabno jezikoslovje UP FHŠ. Spregovorila je tudi o svojem najnovejšem literarnem delu L'envahissement.



**Sajovic (levo), Kampuš in Golc**

©HTEB

### POEZIJA NA DAN ŽENA

Na dan žena so kulturni program v Forumu Zarja v Kapelški pasaži oblikovale ženske. Pesnica Lidija Golc, moderatorka in prevajalka Ivana Kampuš ter citrarka Urška Sajovic.

**INTERVJU: ALJAŽ KOPRIVNIKAR**

Foto: Leon Vidic

Aljaž Koprivnikar je pesnik, literarni kritik, urednik in producent, ki redno sodeluje z različnimi slovenskimi in mednarodnimi spletnimi portali ter literarnimi revijami. Je umetniški vodja festivala Fabula, podpredsednik Društva slovenskih literarnih kritikov in član žirije festivala Vilenica. Pesniški prvenec, *Ανατομία* (Anatomija) je leta 2019 izdal pri grški založbi Vakxikon, sicer pa so njegove pesmi objavljene v različnih literarnih revijah in antologijah ter prevedene v angleški, češki, grški, hrvaški, nemški, portugalski, srbski in španski jezik. Trenutno živi razpet med več mesti; Ljubljano, Berlinom, Prago ter Lizbono. V prvo se vrača po slovensko literaturo, v drugem pripravlja antologijo mlade slovenske literature v nemškem prevodu, v tretji kot programski direktor vodi mednarodni literarni festival Microfestival, v zadnji pa poučuje na Faculdade de Letras.

Z Aljažem Koprivnikarjem se je pogovarjala Maja Ferjančič.

Težko je zajeti vse, kar ste ustvarili, napisali, projekte na katerih sodelujete. Vendar pa je Fabula, katerega umetniški vodja ste, zagotovo festival, ki ga ne smemo spregledati. V ospredju letošnjih literarnih večerov so krhkost, ranljivost, občutljivost. Če citiram Dina Pešuta, je rdeča nit "zgodba o milenijcih, ki imajo pred seboj cel svet, nimajo pa svojega doma."

Letošnja Fabula s festivalskim fokusom »Krhki (ne)močni svet« prinaša zavedanje, da biti ranljiv pomeni pokazati moč, izpostaviti oziroma dovoliti si krhkost pa pomeni opolnomočiti se. V svojem smislu torej pretresa trenutno stanje, nagovarja k izstopu iz statusa quo, k potrebnemu premiku oziroma temeljni refleksiji posameznika z lastno ranljivostjo in svetom okoli njega, sočutjem do krhkosti drugega in opolnomočenjem skupnosti oziroma družbe, da iz okruškov krhkosti ponovno izgradi celostno vizijo premagovanja preprek in prihodnjih izzivov. Fabula tudi v letošnjem letu sicer ostaja zvesta svojemu poslanstvu in preverjenemu konceptu, ki med bralstvo z odličnimi slovenskimi prevodi prinaša izbor najboljšega iz svetovne literature, prostor znotraj projekta Fabula Hub pa ponuja tudi perspektivnim mladim literarnim imenom, pri čemer z raznolikim programom ponuja nekaj za vsakogar. Programska prizadevanja ležijo v doseganju vseh generacij in struktur bralstva oziroma občinstva, enakovredno pozornost namenjamo mladim, nadobudnim bralcem (s programom Mlada Fabula), književnim ljubiteljem vseh starosti (osrednji Fabulini literarni večeri) in strokovni oziroma humanistični javnosti (Fabula v teoriji), ob čemer festival znotraj in zunaj literature pretresa tudi družbeno relevantna vprašanja sedanjega trenutka in prihodnjih usmeritev. Stalnica pri tem ostaja knjiga, pri čemer pa se mi zdi pomembno sodelovanje z ostalimi kulturnimi institucijami in posameznimi člani knjižne produkcije v Sloveniji. Program tako ves čas nadgrajujemo in odpiramo v želji po sodelovanju in krepitvi slovenskega kulturnega polja. Z dogodki programa Fabulin izbor tako sodelujemo s knjižnicami, knjigarnami ter ostalimi slovenskimi založbami, s katerimi smo se v letošnjem letu povezali tudi znotraj samega programa, v gostovanju posameznih avtorjev oziroma avtoric. Pomemben se mi zdi tudi stik literature z drugimi umetnostnimi izrazi oziroma žanri (denimo gledališko, likovno in drugo umetnostjo), ki naš program v sodelovanjih z AGRFT, SNG Drama in ostalimi institucijami še dodatno popestrijo, ob tem pa pozornost v Fabula polisu namenjamo inovativnim načinom prenosa literature v javni prostor – kar smo v lanskem letu uresničili z izgradnjo posebne interaktivne poslušalnice Glasovi Fabule, v letošnjem letu pa s podjetjem Donar in društvom prostoRož razvijamo idejo zvočnega ambienta FabulaFotelj, ki bo na voljo v domovih za starostnike – pri čemer v ospredje postavljamo tudi trajnost in družbeno odgovorno noto.

**Trenutno sodelujete tudi pri virtualni iniciativi Versopolis, kjer zbirate prispevke pisateljev, novinarjev in kulturnih delavcev, ki lahko glede trenutne vojne v Ukrajini kaj povedo in pozovejo k miru. Kakšni so odzivi?**

Odzivi na naš poziv so izjemno pozitivni. Versopolis namreč pod svojim okriljem združuje več kot trideset evropskih pesniških festivalov, med njimi tudi ukrajinske partnerje, ki jim želimo z omenjeno iniciativo pomagati, svetovno skupnost pa opozoriti na to, da poezija tudi v najbolj težkih trenutkih lahko prinese upanje in pomeni prostor dialoga.

Verjamemo, da kulturni molk ni možen, tako ne v času miru, še posebno pa ne v času vojne, pri čemer želimo izgraditi platformo, ki bo glasovom razuma prinesla možnost biti viden in biti slišen. Zavrlo tega nameravamo virtualno gostiti raznolike pogovore, komentarje, video posnetke, foto reportaže, s katerimi želi Versopolis izraziti polno podporo prebivalcem Ukrajine, vsem tistim, ki jih je prizadela vojna, ki bežijo iz svojih držav, tistim, ki tam ostajajo in se bojujejo in tudi tistim, ki so zaradi nesprejemljivih političnih interesov v širši regiji v svojem izražanju utišani in zatrti. Versopolis pri tem poziva svetovno javnost in sorodne kulturne organizacije, da se pridružijo našemu pozivu in prispevajo k vidnosti sporočila za mir. Prošnjo po deljenju iniciative sem tako naslovil tudi na mednarodni PEN in v prihodnjih tednih upam na čim širše sodelovanje mednarodne kulturne skupnosti, obenem pa seveda tudi sam upam na čimprejšnjo ustavitve nasilja, spoštovanje svobode narodov in posameznikov, (o)krepitve dialoga kot tudi končanje cenzure pisane in govorjene besede.

**Spadate med najmlajše glasove sodobne slovenske poezije. Vendar, ko opazujemo količino in kvaliteto vaših del, se nam zazdi, da ste na sceni že desetletja. Nehote pomislimo, da ste deloholik. Se znate ustaviti in reči »dovolj je«?**

Žal se vse prereditko ustavim in po pravici povedano tudi ne znam reči »dovolj je«, čemur botruje predvsem dvoje. Kot kulturni delavec zavrlo eksistencialnih razmer in socialne varnosti zelo težko odklonim mnoga sodelovanja, ki mi šele ob kvantiteti zares omogočajo preživetje, a hkrati ne glede na povedano tudi sam menim, da sem karakterno deloholik. Literatura namreč zajema vso moje bistvo, tako v intimnem kot profesionalnem življenju, zelo težko dalj časa ostanem na enem mestu in zgolj na enem projektu, rad imam dinamiko in prepisnost, ki šele omogočata izmenjavo med raznolikimi projekti, deli in posamezniki ter gradita širše mreže povezav. Dinamika življenja na razpotjih mi zaenkrat ustreza, vem pa da bo prišel čas, ko se bo potrebno počasi zaustaviti in omogočiti prostor dihanju za zgolj biti, upam seveda, da bo temu sledila še socialna varnost in spremembe na boljše v plačni politiki ustvarjalcev v kulturi.

**Lansko leto ste postali tudi član SC PEN. Upravni odbor SC PEN vas je prosil, da ste njegov predstavnik v mednarodnem odboru za prevajalce in prevajalske pravice. Sodelovali ste že na nekaj mednarodnih sestankih. Kakšna je vloga PEN-a pri izmenjavi književnosti med narodi? Kje vidite priložnost za izboljšave delovanja PEN-a?**

PEN je ena od ključnih organizacij, ki slavi literaturo v vsej svoji raznolikosti, podpira svobodo pisane in govorjene besede, se zavzema za njene ustvarjalce, pripadajoč različnim nacionalnim in regijskim jezikom ter dialektom, pri čemer opravlja pomembno vlogo posrednika med različnimi nacionalnimi centri kot tudi kulturami in narodi. Izboljšave so sicer vedno možne in dobrodošle, o njih je beseda tekla tudi na sestankih, ki smo jih imeli v preteklem letu in resonirajo v izpeljanih projektih ter izjavah oziroma iniciativah Mednarodnega odbora za prevajalce in prevajalske pravice. Povabila, da znotraj odbora postanem slovenski predstavnik, sem se zelo razveselil, saj tudi sicer v svojem delu prehajam med različnimi jeziki in kulturami, temu pa bom veliko pozornost namenjal tudi v prihodnje in v sklopu snovanja novih povezav in projektov skrbel za živo izmenjavo tako med slovenskim kot tujim jezikovnim prostorom.



**LIDIJA GOLC**

\*

Carver, ti edini bi razumel:  
dve besedi in en šokiran :-O  
lahko zamajejo red,  
stresejo temelje,  
podirajo svet,  
zažgejo stanovanje  
in te,  
trenutek, preden stečeš na cesto,  
postavijo jokajočega v kot.

V kotu, sivečem  
od solz,  
ves majhen in razskrivnosten  
hitro rasteš, čeprav  
še vedno  
tolažiš svojega otroka.  
A si že na cesti.

Dve besedi (nora vojna) in en emotikon.



## DARINKA KOZINC

## Ponavljajoči se čas ...

Ujamem pogled na fotografiji,  
 ujeti v črnikasti okvir  
 vsakič, ko vstopim  
 v hišo mnogoterih generacij.

Zajadram v čas groze,  
 ko te je vojna uklenila  
 v svoj žareče peklenski objem  
 bobnečega jutra.  
 Onemelo si na prepihu  
 modrine,  
 strmela v rdečo vodo  
 ob cesti  
 in si vedela,  
 da jo je  
 obarvala  
 mlada kri,  
 ki je pricurljala  
 s kraškega hribovja.

Ujela si malčke v svoja krila,  
 v strahu klicev in  
 žarečih orglic,  
 si prekrivala otroške oči  
 in ušesa  
 pod verigo  
 plamenečega hribovja.

Strah sveta  
 je razcvetal  
 domačijo,  
 ko si pripravljala  
 kovčke iz vrbja.

Kam?  
 Droben listek v dlani.

Se vrnem, si šepetala,  
 ko so žarki blodili  
 po zapuščenih stenah  
 in si se ti z njimi v naročju,  
 drgetajoč,  
 peljala na vozu  
 s hreščečimi kolesi  
 med smehom pekla in  
 ovinki neznanih glasov.

Potovala si v molk, v svit  
 in mir  
 z mislijo nanj, ki je v jarkih  
 gazil po peklu blata in trupel,  
 med prepletajočimi vzdih:  
 maminka, mutti, has, mama ...

Pod slamnato streho,  
 v mehki dolenjskih gričev,  
 med razpirajočimi cvetovi,  
 v prijazni tišini,  
 na obronkih gozda  
 si dobila kos kruha.

Hvaležnost je kot puhasti  
 ptič gnezdila v tebi  
 še dolgo potem,  
 ko si se vrnila  
 med osmojene zidove.

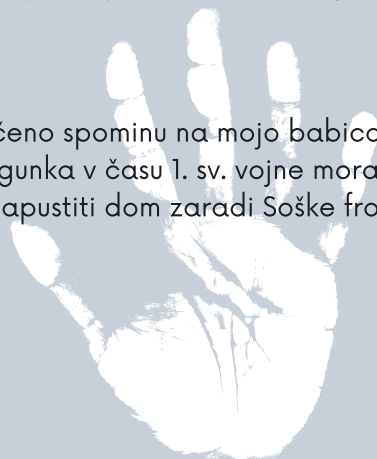
DOM!

V domači valoviti pokrajini  
 si podajala spomine,  
 jih obešala na pajčevine,  
 sipala v čutnice,  
 da ne bi pozabili.

Sedaj, nona,  
 je tavajoči čas drugih,  
 ki hodijo, hodijo ...  
 vzdolž rek, kamnov in krvi.

Jaz pa odplačujem tvoj dolg, nona ...

(Posvečeno spominu na mojo babico Zoro, ki je  
 kot begunka v času 1. sv. vojne morala z otroci  
 zapustiti dom zaradi Soške fronte.)



**VLADIMIR GAJŠEK****Za oceno**

Popravni izpit iz ruščine, neizpolnjena naloga,  
ime predmeta in dodatne obveznosti  
v osami porušnega ukrajinskega mesta,  
ko nihče več ne zahteva, naj opravim –  
s kom, še med spanjem s preverjanjem znanja,  
da bi se zbudil jutri v mirni dan brez bomb in  
raket,  
da bi se spomnil, ali sem okusil za zajtrk novi dan,  
jutranjo zarjo domačije brez beguncev, s  
cvrtnikom  
in pogrnjeno mizo, nič pokvarjeno, kruh in maslo  
za otroke, jajca in gnjat, koliko naj nalijem  
mleka?

Nekaj se je uresničilo mimo pozabe, za vajo,  
strašne so zadnje novice, ko se prebivanje  
zmiga v begunske korake, da vlečem za sabo  
kovček na kolescih, notri vse moje in tvoje –  
zagotavljam vam, vse sem spravil v kovček,  
ali nas diagnosticirajo krvave bombe?

Tv zaslon je ugasnjen, nobenih znakov  
za kmalušnjo smrtno grozo in pobeg,  
še nebo je bolj sivo od ugaslega televizorja,  
tega ne morem preslepiti z logiko.

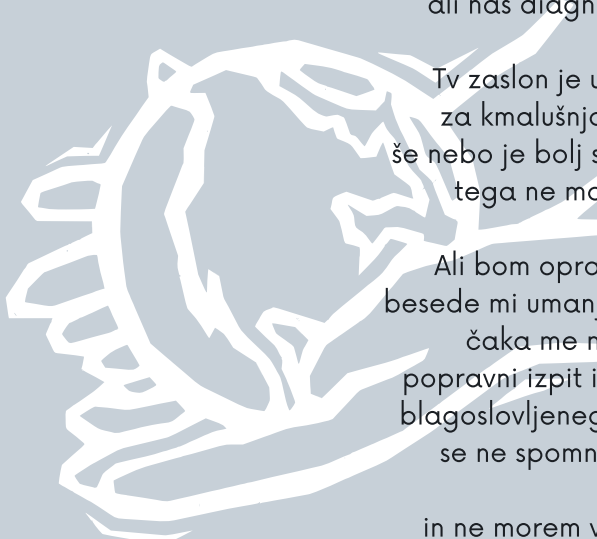
Ali bom opravil izpit iz ruščine, kdove,  
besede mi umanjajo, niti šepetati ne morem,  
čaka me najdaljši dan tega dne,  
popravni izpit iz ruščine, ko se ne spomnim  
blagoslovljenega predpomladnega snega,  
se ne spomnim niti ene same besede

in ne morem v knjižnico, ker so jo zrušili,  
in iščem odgovor za popravni izpit iz ruščine

in so mi ubili otroka –

ne spomnim se nobene ruske besede,  
da bi povedal na popravnem izpitu iz ruščine,  
samo onemelo molčim in vsi vedo, da sem se  
pripravljaj, da sem še zadnjič dobro znal.

Za študij jezika in književnosti,  
ničesar ne nam naštet, slovar sem spravil v  
predal.



**DRAGICA ČARNA**

pridem in grem  
duša hodi  
svoj čas

**VSTALA SEM**

da ujamem  
vile jutra  
v ribnik dneva  
v čas  
v pljuča

kot posode  
zvrhanih sanj  
polnih marjetic  
ki se smeji  
ob dotikih  
regratovih lučk  
ki jih veter  
raznaša  
po očeh dneva  
ki žarijo  
in plešejo  
kot mak

nikoli mi ni vseeno  
za ta čas  
perem mu obraz  
skrtačila sem ga  
počesala  
ga prelikala  
pa se spet vrača  
neumit  
umazan  
neobrit

zvrhane posode  
ugank  
z zmenoj  
ob ribniku  
kjer vile  
že zgodaj zjutraj  
plešejo  
umivam svetlobo  
umivam srce  
in rajam  
s škrti

**BRANE MOZETIČ****Aktivistovi zapisi, Škuc 2022**

\*\*\*

25. junija 2009 je osem ali devet fantov, oboroženih s palicami, kamenjem in z baklami napadlo cafe Open. Tri so le uspeli spraviti na sodišče, kjer so sicer obžalovali dogodek, so pa vseeno trdili, da so ravnali prav in da so imeli pravico povedati svoje mnenje. Zakaj bi ga vendar lahko samo mi. Šel sem na prvo obravnavo, hotel sem jih videti v obraz. Ko smo se vpisovali na recepciji sodišča, je bilo tam še kup mladih fantov. Potem pa se v dvorani sploh niso pojavili. Ali so se ustrašili fotoreporterjev, morda so prišli le podpret obdolžence ali pa so jim prišli s svojim prihodom zagrozit, da ne bi izdajali drugih. In res, trije niso izdali nobenega drugega. Trdili so, da jih poznajo le bežno, da nimajo pojma, kako se imenujejo in kje živijo. Med zaslišanjem so bili zelo samozavestni, celo rahlo posmehljivi in arogantni. Seveda, saj so bili del zmagovite večine. Ki se strinja, kot je nekdo napisal na forum: A zdaj pa še pedra ne morem na gobec, al kaj? Marca naslednje leto je te fante, ki so se pripravili, se maskirali, naredili načrt, se oborožili in prišli izraziti svoje stališče, sodišče obsodilo na leto in pol zapora. 20. marca je pred sodiščem potekal protestni shod proti tej krivični kazni. Več kot sto v glavnem mladih fantov, v črnini, s kapucami, tudi s črnimi rutami preko ust. Opazoval sem jih. Spominjali so na anarhiste, a so bili prej črnosrajčniki. Mirni, tihi, in nekako grozljivi. Vedeli so. Nekdo je na forum zapisal: Prišel bo dan, ko bodo ti trije mladi dobili spomenik! Seveda so se pritožili in na koncu bili oproščeni, menda so celo dobili odškodnino. Saj so to fantje te države, tega sistema, te zakonodaje, to so vendar otroci sodišča, zakonov, ustave, svetovnega reda – in ti si skrenil s te poti, nikoli ne boš zmagal v tožbi.

**Dialogues on War / Діалоги про війну**

Online-event in English

4 PM Kyiv time  
2 PM London time

**March 22, 2022**

Live broadcast on Facebook pages of  
• PEN Ukraine  
• PEN International • Ukrainian Institute  
• Ukrainian Institute London • HURI

50:35

Oleksy Panych,  
philosopher

Martin Pollack,  
author

Logos for PEN International, PEN Ukraine, Ukrainian Institute, and HURI are visible at the bottom.

## DIALOGI O VOJNI

Na voljo je 9. epizoda pogovorov #DialoguesOnWar.

Ukrajinski in tuji intelektualci govorijo o izkušnjah vojne in delijo svoja opažanja.

Govorci 9. epizode:

- Oleksij Panič, filozof
- Martin Pollack, pisatelj.

[POVEZAVA](#)



## O dialogu med padanjem bomb: Ukrajinski PEN je nagovoril svetovno intelektualno skupnost

Ukrajinski PEN je mednarodno intelektualno skupnost nagovoril v kontekstu argumentov o smiselnosti bojkota ruske kulture in številnih pozivov k dialogu in razpravi z ruskimi intelektualci o "spravi". Nagovor je podpisalo že več kot petdeset pisateljev, novinarjev in kulturnikov.

Ukrajinski intelektualci opozarjajo, da v ruski totalitarni družbi kultura služi tudi kot orodje za vpliv in propagando ter prikrivanje nešteti vojnih zločinov proti Ukrajini:

"Danes ruski vojaki v imenu "ruskega miru" morijo civiliste, bombardirajo bolnišnice, osnovne šole, gledališča, knjižnice in univerze ter uničujejo ukrajinsko kulturo."

Člani ukrajinskega PEN-a se spominjajo tistih nekaj posameznih predstavnikov ruske kulture, ki so se pred osmimi leti, ko je Rusija okupirala Krim in del naših vzhodnih ozemelj, postavili v bran ukrajinski ozemeljski celovitosti. Prav tako cenimo podporo tistih, ki danes glasno nasprotujejo vojni. Kljub temu pa obstaja nedvoumno prepričanje: dokler Rusija izvaja vojne zločine v Ukrajini, razprava o kulturi ni pomembna in kakršen koli dialog ni mogoč.

"Čeprav smo tudi sami pogosto izražali podporo tistim pisateljem, znanstvenikom in zagovornikom človekovih pravic, ki odkrito nasprotujejo Kremlju, moramo zatrditi, da dokler na nas padajo bombe in rakete, dialog o spravi ni mogoč. Danes in do trenutka, ko bo ukrajinsko ozemlje zapustil še zadnji ruski vojak, mora biti edina primerna tema naših razprav z mednarodno intelektualno skupnostjo potreba po takojšnji prekinitev ruskih vojnih zločinov, ne pa zasluge ruske kulture," je zapisano v izjavi.

Naj spomnimo, da se je predsednik ukrajinskega PEN-a Andrej Kurkov v začetku marca odzval na izjavo nemškega PEN-a, ki je javno kritiziral pozive k bojkotu ruske kulture. V pismu je svet pozval, naj več bere o Ukrajini, in še enkrat poudaril, da razprava o spravi med ukrajinskimi in ruskimi intelektualci ni mogoča.

VEČ



## PREPOVEDANA POEZIJA - Ahmed Douma



Grafit Doume v bližini Ameriške univerze

Ahmed Douma je mlad egiptovski pesnik in pomemben aktivist, ki je sodeloval v egiptovski vstaji, ki je leta 2011 strmoglavila Mubarakov režim. Egiptovske oblasti so pod različnimi upravami in vladami Doumaja večkrat aretirale. Douma je bil dlje časa v priporu zaradi uveljavljanja pravice do svobode izražanja.

V dolgih letih zapora je Douma v svoji poeziji pisal o svojih izkušnjah, sanjah in željah. Leta 2012 je pri založbi Dewan objavil pesniško zbirko "Soutak Talee" (Tvoj glas se sliši). V zbirki je delil svojo revolucionarno poezijo in izkušnje z več mladinskimi in reformističnimi gibanji v Egiptu, med drugim s Kefajo in Mladinskim gibanjem 6. aprila. Douma je na koncu te pesmi, v kateri je pripovedoval svojo zgodbo o zaporu in zatiranju, dokumentiral datume in lokacije v času svojega zapora.

Tudi njegova pesniška zbirka "Curly" je bila natisnjena in objavljena na mednarodnem knjižnem sejmu v Kairu leta 2021 pri založbi EL Maraya. Vendar so se med sejmom na oddelku založbe mudili varnostni uradniki in jih prosili, naj Doumaovo pesniško zbirko umaknejo.

Mednarodni PEN meni, da je bil pesnik Ahmed Douma tarča zaradi svojega političnega aktivizma in nasprotovanja oblastem ter da prepoved njegovih pesmi krši njegovo pravico do svobode izražanja, zato poziva egiptovsko vlado, naj odpravi prepoved njegovega pisanja in ga takoj izpusti.

[VEČ](#)



## Srečanje odbora Pisatelji v zaporu

Vabljeni na letni virtualni sestanek odbora Pisatelji v zaporu, ki bo potekal med 11. in 12. aprilom 2022.

Letošnja tema je **Svoboda pod ognjem: pisatelji na fronti**. Svet je v ognju. Svobodo izražanja ogrožajo tako državni kot nedržavni akterji. Nekateri naši centri so ogroženi, medtem ko pisatelji v teh pomembnih državah na fronti branijo svoje pravice do svobode izražanja in mnenja. Nedavne novice iz Ukrajine in Mjanmara ter dogodki v Rusiji, Afganistanu, Belorusiji, Nikaragvi, Ugandi in Iranu nas močno skrbijo. Zakonodajno in sodno zatiranje svobode izražanja in umetniške svobode krepí krčenje javnega prostora.

Nekateri naši centri se, zlasti v teh državah, soočajo z različnimi oblikami groženj. Vendar je dobro, da so pisatelji v teh državah v prvi bojni liniji in ne le branijo svoje pravice, temveč tudi predstavljajo ali vodijo odpor ali revolucijo. Razpravljali bomo o tem, kako so pisatelji na prvi bojni črti v različnih kontekstih ognjene svobode.

Objavili bomo tudi seznam primerov in najnovejše informacije iz Centra - prosimo za pisno poročilo iz vsakega PEN centra o preteklih in prihodnjih aktivnostih ter predloge za resolucija do 4. aprila 2022. To bo v pomoč organizacijskemu odboru pri pripravi bolj produktivnega srečanja. (Upravni odbor SC PEN je za delegatko v odboru Pisatelji v zaporu imenoval dr. Moniko Žagar.)

Upam, da lahko vsi centri izpolnijo to zahtevo. Srečanje bo potekalo v angleškem jeziku.

**Prosimo, da se na srečanje letnega odbora WiPC prijavite do 4. aprila 2022, 17.00 po londonskem času TUKAJ.**

Dr. Ma Thida, predsednica odbora WiPC

Draga Maja, Tanja, ...

naš SC PEN, kot vse kaže, je večkrat svetovno in domače, ob praznovanju 20. obletnice Resolucije Varnostnega sveta ZN o ženskah, miru in varnosti, svojevrsten prispevek humane odgovornosti v duhu besede in dela, za kar sem in smo seveda hvaležni, saj nas daje po eni plati karantena, po drugi pa pošastna Putinova vojna proti Ukrajini... – moj belgijski znanec, sindikalist Lucien iz Škofljice potrjuje prav tako kot prijatelj pediatrije dr. Anice Mikuš Kos, strokovnjakinje za pomoč otrokom z vojnih območij, da je potrjevanje človečnosti tudi v najtežjih časih preživetja nuja, resnica in odgovornost ne le za preseganje kriz in kaosa, marveč hkrati dejansko zavzemanje za mir, mednarodno sožitje in priznanje človekovih pravic.

Tednik SC PEN je pisateljsko angažirano glasilo, ko izza siceršnjih kot državnih politik potrjuje zavzetost članov za ideale miru, svobodoljubja in analitiko obstoječih razmer.

Seveda pa sama umetniška beseda vsekdar že po sebi označuje celo nad/časovno vrednoto biti, skozi sam umetniški jezik, v vezani in nevezani besedi, z eseji, študijami in debatami nekatere aktualizme. Zato je Tednik SC PEN dragoceno literarno in kulturno glasilo.

Zahvljujem se vam za skrb odgovornega pisateljskega potrjevanja vrednot.

Že kakor pomladni pozdrav

Vladimir Gajšek, stari penklubovec

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 12/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana  
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: marec 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Mona Eendra